

Djuravdelningen

Krav på transport av animaliska biprodukter och framställda produkter och på hantering vid plats för omlastning

Grundläggande lagstiftning

Hur animaliska biprodukter och framställda produkter ska omhändertas och transporteras anges i förordning (EG) nr 1069/2009¹ och förordning (EU) nr 142/2011².

Enligt 3 kap. 1 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2007:21) om offentlig kontroll av foder och animaliska biprodukter (saknr M 40) ansvarar länsstyrelserna för kontrollen i enlighet med förordningen ovan avseende insamling, omlastning och transport av sådana animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är matavfall.

De hygienkrav som gäller insamling och transport av animaliska biprodukter anges i artikel 21 i förordning (EG) nr 1069/2009 och vidare bilaga VI och VIII i förordning (EG) nr 142/2011. Förordningarna kompletteras av Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2006:84) om befattning med animaliska biprodukter och införsel av andra produkter, utom livsmedel, som kan sprida smittsamma sjukdomar till djur (saknr K 14).

I 2 kap. 3 § i Statens Jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2006:84) om befattning med animaliska biprodukter och införsel av andra produkter, utom livsmedel, som kan sprida smittsamma sjukdomar till djur anges vilka krav som ställs på registrering av transportörer.

---

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 av den 21 oktober 2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel och om upphävande av förordning (EG) nr 1774/2002 (förordning om animaliska biprodukter).

² Kommissionens förordning (EU) nr 142/2011 av den 25 februari 2011 om genomförande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel och om genomförande av rådets direktiv 97/78/EG vad gäller vissa prover och produkter som enligt det direktivet är undantagna från veterinärkontroller vid gränsen.

Av 2 kap. 4 och 4 a §§ i ovan nämnda föreskrifter framgår vad som krävs för godkännande av plats där omlastning sker.

Krav på fordon och behållare

De krav som ställs på fordon och behållare liksom på märkning av dessa anges i bilaga VIII i förordning (EU) nr 142/2011.

Transportfordon som hämtar döda djur ute på gårdar och som besöker flera gårdar under samma tur bör ha utrustning för avspolning och desinfektion så att sanering kan utföras direkt på lastplatsen av hjulen, samt av behållare, fordon eller utrustning som kontaminerats med blod eller annat spill eller kommit i direkt kontakt med djurkroppar.

Mindre transportfordon som används uteslutande för hämtning av djurkadaver från enstaka gårdar kan inte avkrävas utrustning för avspolning och desinfektion. Dessa bilar får dock lämpligen endast besöka en gård före avlastning och ska rengöras efter avlastning.

Byte av transportmedel

Byte av transportmedel i samband med transport av animaliska biprodukter till slutlig mottagare bör ske på någon av följande typer av platser:

- lastbytesplats
- omlastningsplats
- anläggning för mellanhantering eller lagring

Lastbytesplats och omlastningsplats ses som en del av transporten och nämns inte i EU-lagstiftningen.

Lastbytesplats

Detta är en plats där två transportfordon möter varandra och byter last under direkt överinseende av minst en av chaufförerna så att lasten aldrig lämnas obebvakad.

Den last som byter fordon utgörs antingen av helt utbytbara lastflak eller av behållare som är individuellt helt täckta.

På lastbytesplats ställs inga ytterligare krav än de som gäller vid transport på väg. Länsstyrelsen ska alltså inte formellt godkänna dessa platser. Handelsdokumentet måste dock åtfölja behållaren till slutmottagaren och den transportör som tar över lasten ska ha kopia på dokumentet.

Omlastningsplats

Med omlastningsplats avses i första hand en plats där slutna behållare med innehåll ställs av för mellanlagring i avvaktan på att nästa fordon transporterar dessa vidare till en för ändamålet godkänd eller registrerad mottagande anläggning. Av 2 kap 4

§ verkets föreskrifter SJVFS 2006:84 framgår att länsstyrelsen godkänner dessa omlastningsplatser efter inbesiktning. Vidare ska omlastningen enligt 2 kap 4 a § i samma föreskrifter ”ske på en yta som är möjlig att rengöra och desinficera och det ska finnas möjlighet att på ett från smittskyddssynpunkt säkert sätt omhänderta spolvatten”. Länsstyrelsen kan också ställa ytterligare krav på platsen och verksamheten.

De krav som ställs bör avgöras från fall till fall, men ingen påfyllning av behållare får göras som innebär att det krävs ett godkännande för mellanhanteringsanläggning (se nedan).

Jordbruksverket rekommenderar att följande beaktas i samband med att krav ställs på omlastning av behållare med animaliska biprodukter:

1. Platsen bör vara avskild och ska i övrigt vara lämpad för ändamålet. Den kan t.ex. ligga på eller i anslutning till en anläggning för kommunal sophantering. Den bör inte förläggas inom eller i omedelbar närhet av slakteriområde, livsmedelsindustri eller djurhållning.
2. Åtkomst för obehöriga av innehållet i behållare bör förhindras genom någon av följande åtgärder:
  - a. Omlastningsplatsen är inhägnad med ordentligt staket och låsbara grindar även om anläggningen i övrigt (soptipp eller liknande) är inhägnad, och grindarna är alltid låsta utom i samband med lastning och lossning.
  - b. Enbart växlingsflak med låsbart skåp i vilket behållare med innehåll förvaras inlåsta används.
  - c. Enbart stora behållare vilka försetts med lock som är konstruerade så att de inte kan lyftas bort av obehöriga används.
3. Omlastningsplatsen bör bestå av en hårdgjord yta eftersom eventuellt spill på genomsläpplig yta kan innebära risk för grundvatten och kräva bortskaffande av grus och jord.
4. Det bör finnas möjlighet att omhänderta spolvatten på ett från smittskyddssynpunkt säkert sätt. Spolvatten kan samlas upp genom avlopp i marken eller genom någon teknisk konstruktion som möjliggör uppsamling varefter anslutning sker till en soptipps lakvattenhantering, kommunalt avlopp eller markbädd eller vidare transport för bearbetning på annan plats. (Om berörd kommunal myndighet bedömer det tillräckligt kan även infiltrationsanläggning godkännas.)
5. Behållare som lagras på omlastningsplats i avvaktan på vidare transport bör vara täckta med lock av plåt eller annat liknande material som skyddar mot fåglar och andra skadegörare alternativt placerade i utbytbar lastflak av skåpmodell.

Om tvätt och desinfektion kan utföras med den utrustning som finns på transportfordonet kan krav på stationär spolutrustning inte anses nödvändigt.

Anläggning för mellanhantering och lagring

En anläggning som hanterar animaliska biprodukter efter det att de samlats in, genom verksamhet såsom sortering, styckning, kylning, frysning, saltning, borttagning av hudar och skinn eller av specificerat riskmaterial, eller som enbart lagrar animaliska biprodukter innan de transporteras vidare till slutdestinationen ska godkännas av Jordbruksverket. Detta görs med stöd av artikel 24 i förordning (EG) nr 1069/2009. Jordbruksverket bedriver också kontroll vid dessa anläggningar.

På en anläggning av detta slag ställs bland annat krav på lämpliga lokaler för verksamheten.

Handelsdokument och hälsointyg

Handelsdokument ska åtfölja de animaliska biprodukterna under hela transporten från avsändare till slutdestination. Kraven anges i artikel 21 i förordning (EG) nr 1069/2009 och vidare bilaga VIII i förordning (EU) nr 142/2011. Jordbruksverket har tagit fram ett antal dokument i blankettform för olika typer av verksamheter. Jordbruksverket har också särskilt beslutat om alternativa dokument i digital form för en del företag. Det gäller bland annat det system som Konvex och Svensk Lantbrukstjänst använder. I dessa fall ska erforderliga uppgifter kunna visas av avsändare, transportör och mottagare digitalt eller via utskrift.

Mer information om handelsdokument återfinns här.

<https://jordbruksverket.se/djur/foder-och-produkter-fran-djur/produkter-fran-djur/hantera-handelsdokument-och-fora-register>

När det gäller produkter från tredje land krävs det vanligen att dessa åtföljs av hälsointyg istället för handelsdokument.

Utbildning av personal

Personal om arbetar med hantering av animaliska biprodukter måste ha grundläggande kunskap om smittskydd både vad avser risken för spridning av smittämnen och smittrisken för egen del.

Ansökan om godkännande av plats för omlastning

Det är den som är driftsansvarig, d.v.s. huvudansvarig för transporten, som ska lämna in den ansökan till länsstyrelsen som avses i 2 kap 4 § Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2006:84) om befattning med animaliska biprodukter och införsel av andra produkter, utom livsmedel, som kan sprida smittsamma sjukdomar till djur.

Förutom godkännande från länsstyrelsen kan det även krävas miljötillstånd för att verksamheten ska kunna bedrivas, vilket den sökande bör upplysas om i samband med ansökan.